

8 - Somalisch: een woordje uitleg

Doelstelling: Een korte toelichting geven bij een van de talen gesproken door een groot aantal vluchtelingen.

Begrijpen hoe het Somalisch is opgebouwd, kan een stevige hulp zijn om de moeilijkheden te begrijpen die Somalischsprekenden ondervinden wanneer ze een nieuwe taal leren. Zo kom je ook te weten welke aspecten relatief makkelijk zijn voor hen. Vluchtelingen zullen het ook waarderen als je hen vraagt je te helpen bij de juiste uitspraak van persoonsnamen of plaatsen en als je op zijn minst een paar woorden of zinnestelsels in hun taal tracht te zeggen (zie 'Oorspronkelijke taal').

Waar wordt de taal gesproken?

Somalisch wordt gesproken in de Hoorn van Afrika. Het taalgebied spreidt zich uit over Somalië, in de sinds 1991 de facto onafhankelijke (doch niet internationaal erkende) Republiek Somaliland, in Djibouti, Kenia en Ethiopië. De verspreiding van de Somalisch sprekende bevolking over deze vijf landen en de huidige grenssituatie zijn een erfenis uit het koloniale verleden. Tijdens de Congo Conferentie van 1884/1885 werden de gebieden met een Somalisch sprekende bevolking in vijf opgedeeld: Brits Oost-Afrika (Kenia), Brits Somaliland (Somaliland), Italiaans Somaliland (Somalië), Frans Somaliland (Djibouti) en Abessinië (Ethiopië).

Naast deze Afrikaanse landen wordt de taal ook in andere landen gesproken door Somalische minderheden. Deze minderheden verhuisden voornamelijk naar de Verenigde Staten en Europa na de val van president Siad Barre in 1991 en de daaropvolgende burgeroorlog. Wereldwijd spreken zowat 12 miljoen mensen Somalisch. Door de instabiele situatie in Somalië en de grootschalige diaspora is dit aantal evenwel moeilijk in te schatten.

Het Somalisch bevat een groot aantal leenwoorden uit de voormalige koloniale talen (voornamelijk Italiaans en Engels), uit het Arabisch en andere "oosterse" talen. Tijdens het koninkrijk van Aksum (1ste tot 7de eeuw voor Chr.) dat zich uitstrekte tot het noordwesten van het huidige Somalië, kwam de Somalische taal onder invloed van het Arabisch en het Perzisch via de overzeese handel.

Enkele kenmerken van het Somalisch schrift

Hoofdzakelijk om praktische redenen besliste een comité van internationale taalkundigen in 1972 om het Latijnse schrift te gebruiken voor het geschreven Somalisch. Behalve het weglatingsteken zijn er geen speciale karakters. De volgorde van de letters is gebaseerd op het Arabisch alfabet.

Enkele uitdrukkingen in het Somalisch

Goeiemorgen!	Subax wanaagsan!
Goeiedag! (letterlijk: Is het vrede?)	Ma nabad baa?
Goeiedag! (letterlijk: Het is vrede. Als antwoord daarop)	Waa nabad
Ja	Haa
Nee	Maya

Alfabet en uitspraak

De 26 letters van het Somalisch alfabet zijn:

B, T, J, X, KH, D, R, S, SH, DH, C, G, F, Q, K, H, L, M, N, W, H, Y, A, E, I, O, U

Enkele uitspraakkenmerken:

X – /h

C – /a

Q – /k (diepe keelklank)

Voor Nederlandstaligen kunnen de letters X (uitgesproken als ‘h’) en C (korte ‘a’) verwarrend overkomen.
Bv.: in het Somalisch schrijft men de naam Mohamed als *Maxamed* en Ali als *Cali*.

Cijfers

1	kow
2	laba
3	saddex
4	afar
5	shan
6	lix
7	todoba
8	sideed
9	sagal
10	toban

Bron: “Sprachensteckbrief Somali”, Schule Mehrsprachig, Eine Information des Bundesministeriums für Unterricht, Kunst und Kultur – © Fuad Ali Mohamed (vertaald en aangepast naar het Engels).